De Roerom

voor zingeving en religie

Jaargang 35 | nr. 3 | november 2020

Ethisch vraagstuk: Hét vaccin

'Lichies lope' in Utrecht

"Knuffeltheoloog" Paul van Geest

over zijn bezieling

De Roerom
voor Zingeving en religie

Uitgever
De Roerom wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van Stichting 'De Roerom', 's-Hertogenbosch. KvK 's-Hertogenbosch S41083196

Redactie
Liesbeth de Moor (hoofdredacteur), Antoinette Bastiaans, Nel Beex-Roos, Vincent Kirkels, Harrie Meelen, Peter van Overbruggen, Pieter Reesink, Wim Weren

Aan dit nummer werkten verder mee:
Ruud Bartlema, Gert Bremer, Mirjam van Noord, René Peters, Louis Sibbald, Harry Tacken, Bart Verreijt, Ad Wagemakers, Rob van der Zwan

Mailberichten en kopij voor de redactie
redactie@deroerom.nl

Website: www.deroerom.nl

Abonnementen en adreswijziging
Stichting De Roerom
Jacob van Maerlantstraat 19
5261 JB 's-Hertogenbosch
Telefoon: (073) 614 75 04
adm@deroerom.nl

De Roerom verschijnt 10 keer per jaar van september t/m juni
Nederland € 37,50, buitenland € 55,-
Bank: IBAN: NL28 ABNA 0264 8199 50

Vormgeving:
Michel Dankers

Productie en distributie:
Ad van Beurden

ISSN 921-5468

Vernieuwen
zolang het goed gaat

DOOR **RENÉ PETERS**

Hoera, we vergrijzen. Het feit dat het percentage gepensioneerden alleen maar toeneemt, zien sommigen als een probleem. Ik zie het vooral als een oplossing. Er komen steeds meer mensen met tijd en talent. Mensen die we hard nodig hebben om onze maatschappij draaiende te houden.

Kerk, verenigingsleven, het draait al decennia lang voor een groot deel op de inzet van gepensioneerden. Dat is heel goed natuurlijk. Maar niet zonder risico. Het staat me nog helder voor de geest. De finale van de Champions League tussen het grote Barcelona van Messi en Bayern München. Een prachtig affiche natuurlijk. Het was de eerste finale zonder publiek ooit. Toch gaat deze wedstrijd de geschiedenis in om een andere reden. Het grote Barcelona werd met al haar sterren volledig van de mat geveegd door een team zonder echt grote namen. En met een coach van wie nog nooit iemand had gehoord. De beste voetballers verloren van het beste team. Een wijze les. Ik moest denken aan een lezing die Guus Hiddink ooit gaf. Hij vertelde over het PSV van de jaren tachtig. PSV won alles wat er te winnen viel, werd aan de lopende band kampioen en won zelfs de Europacup. De kracht van dat PSV was de teamgeest, aldus Hiddink. De spelers kregen langjarige contracten. Dit team moest bij elkaar blijven. Maar zekerheid maakte lui. Mensen raakten gewend aan het succes. En voetballers die altijd een dienende rol hadden gehad, gingen door al het succes denken dat ze zelf Romario waren. Ze gingen zich onbewust ook zo gedragen. "Je moet vernieuwen zolang het goed gaat," aldus Hiddink.

En hij heeft gelijk natuurlijk. Maar ingewikkeld is het wel. Zolang het goed gaat, voelt niemand de noodzaak tot verandering. Mensen die lekker functioneren in een goed lopend team willen niet weg. Binnen de kerk en het verenigingsleven speelt vaak hetzelfde. Mensen zetten zich jarenlang in voor de goede zaak, vaak met hart en ziel en met veel succes. Vrijwilligers gaan zich identificeren met elkaar en hun taak. En houden op die manier vernieuwing tegen. "Waarom veranderen? Het gaat toch goed zo?" Nieuwe vrijwilligers moeten hun positie zwaar bevechten en haken dikwijls binnen het jaar weer af. Dat bevestigt de rest dan weer in wat ze al lang wisten. Ze zijn onmisbaar. Ze zijn de kurk waar de hele toko op drijft. Het vinden van vrijwilligers wordt steeds moeilijker. Dat schijnt te liggen aan tijdgebrek bij de jongere generaties. Of misschien is de jeugd van tegenwoordig meer bezig met individuele vrijheid dan met het gemeenschappelijk belang. Daar zit vast een kern van waarheid in. Maar het is ook goed om bij onszelf te rade te gaan. Zijn we bereid te vernieuwen zolang het goed gaat?

René Peters
historicus, docent, Tweede Kamerlid voor het CDA, vader van een dochter. Hij schrijft hier over wat hem persoonlijk bezig houdt.

INHOUD

4 Theoloog Paul van Geest over zijn bezieling

Gegijzeld maar niet verslagen **11**

14 11 November is de dag: Sint Maarten

(foto Annemoon van Hemel)

Op het spoor van Vincent de Paul **20**

8 Het vaccin. Een belofte...?
9 Samen op pad | KICK CHANGE
12 Bijbel als inspiratiebron | God 9.0
13 Naar heil en genezing | Onbetaalde rekening
16 Ein Autounfall mit Blaskapelle (II)
17 En hij riep...
18 Recensies
19 Uit kijk & luister
20 Op het spoor van Vincent de Paul
21 Kerken aan het werk | Uit de verschillende bladen
22 Berichten | Selectie van www.deroerom.nl
23 Spiritueel | Kansen voor inspiratie
24 Delen met elkaar

Hoofdredacteur
LIESBETH DE MOOR

HERFST

'De herfst is dit jaar mooier dan anders.' Ik hoorde het iemand zeggen. Misschien viel het meer op; we gingen immers weer vaker aan de wandel, als gevolg van de nieuwste coronamaatregelen van het kabinet.
Dit najaar toont zich van haar mooie en lelijke kant. Dieptepunt was het bericht over de leraar in Rotterdam die moest onderduiken na bedreigingen van enkele leerlingen vanwege het tonen van een cartoon. Het bericht sneeuwde bijna onder bij het vele nieuws over de presidentsverkiezingen in Amerika. Op het moment dat ik dit schrijf, 8 november, weten we dat Joe Biden de 46e president zal worden van de Verenigde Staten.
Het werd een ongekend spannende verkiezingsweek tot Biden zijn eerste verzoenende woorden sprak tot het Amerikaanse volk: 'Tegenstanders zijn geen vijanden.' Het zal nog een opgave worden om mensen te verbinden in het diep verdeelde land. Maar opluchting, en blijdschap overheersen op veel plekken wereldwijd, ontroering is er over Kamala Harris, de eerste vrouwelijke donkere en Aziatische vice-president. Zoals ze zelf zei: de eerste maar niet de laatste!"

We gaan even terug naar 2016. Toen haalde Roerom -columnist Rob van der Zwan een weinig vleiende uitspraak aan over aankomend 'president' Trump: die werd vergeleken met "een auto-ongeluk, begeleid door dansers, fanfare en vuurwerk". Vlak voor deze verkiezingen van 2020 maakte hij de balans op.

Theoloog Paul van Geest sprak voor dit novembernummer met Harrie Meelen en Peter van Overbruggen over zijn bezieling, de 'geest van Paul'. Zijn motto: 'We lossen als theologen geen problemen op, wij moeten verlossen.' Van Geest vertelt over wat hij ziet als de instortende kerk en hoe hij zijn kinderen toch het geloof meegeeft. Kritisch is hij op de het werk van de bisschoppen en de protestantse kerkleiders in coronatijd: mensen moesten in deze periode eenzaam sterven. Daar hadden de leiders een vuist moeten maken.

Het feest van Sint Maarten viel dit jaar grotendeels in het water, terwijl het de afgelopen jaren een ware opmars beleefde in Sint Maartenstad Utrecht. U krijgt een inkijkje in het waarom en hoe.
En gastredacteur Louis Sibbald volgt het spoor van Sint Vincentius tot ver terug in zijn eigen vroege jeugd, de beschermheilige die het net als Sint Maarten opneemt voor de armen en kwetsbaren. Een oud verhaal van inspirerende figuren, opnieuw actueel.

Laat u inspireren, wij wensen u veel lees-en kijkplezier!

Kijk ook op www.deroerom.nl

Theoloog **Paul van Geest**

over zijn bezieling:

"Wat ons te doen staat is mensen verlossen."

Hij was al eens theoloog van het jaar, wordt gerespecteerd als wetenschapper in Vaticaanse kringen en fungeert regelmatig als mediagenieke spreekbuis van katholiek Nederland. Misschien kun je hem vanwege zijn vriendelijke uitstraling wel onze 'knuffeltheoloog' noemen. Harrie Meelen en Peter van Overbruggen hadden een gesprek met Paul van Geest op 'zijn' Tilburgse universiteit, waar hij hoogleraar kerkgeschiedenis is.

Kunnen we Van Geest zien als een toonbeeld van 'Roomse blijheid'? Hij herkent zich wel in die typering: "Ik heb in mijn leven weinig te lijden gehad. Ik doe iedere dag een oefening: dan bedenk ik tien redenen waarom ik dankbaar moet zijn voor de dag daarvoor. Als 17-jarige met een gymnasiumdiploma wilde ik theologie gaan studeren. Maar mijn vader vond dat ik eerst een studie moest kiezen met meer perspectief op een baan. Dat werd Nederlands in Leiden, waar ik in vier jaar mijn doctoraal haalde en vervolgens alsnog aan een theologiestudie begon. Op advies van bisschop Simonis ging ik daarvoor naar Rome. Daar heb ik vijf fantastische jaren gehad, waarin ik veel goede lezingen heb mogen volgen, zoals van Jozef Ratzinger, de latere paus."

Hoe verhoudt zich jouw theologie tot de pastorale praktijk van het leven?
"Terug in Nederland had ik genoeg van het wetenschappelijk werk aan universiteiten en wilde ik na mijn promotie de parochie in. Ik solliciteerde zonder enige pastorale toerusting bij bisschop Ad van Luijn in Rotterdam en kreeg een jaarcontract voor een parochie in Alexanderpolder. Dat was de tijd van mijn leven. Mijn eerste preken waren natuurlijk veel te moeilijk. Dat werd me ook ronduit verteld door de mensen. Zo was er een van oorsprong Brabantse, heel slimme havenarbeider die op z'n Rotterdams zei: "Jij deugt, maar je preek was klote." Ik heb hem toen gevraagd of ik met hem mijn preken mocht oefenen. Dat heeft me gered. Ik heb daar geleerd om me vragend op te stellen. Want wat moest ik met mijn 'zeergeleerdheid', als ik in een gezin kwam waar een kind was overleden of iemand zelfmoord had gepleegd? "

In Rotterdam was je geliefd bij jongeren en werd je gewaardeerd als voorganger, onder meer in communievieringen. Ga je ook nu nog weleens voor?
"Ik zou nu niet meer voorgaan in woord- en communievieringen. Ten eerste omdat ik geen zending heb en die waarschijnlijk ook niet meer zal krijgen. Maar bovendien, als je als leek voorgaat in zo'n viering, hou je theologisch iets geks in stand: een soort pseudo-eucharistietje. Daar is de kerk in 2000 jaar niet groot van geworden. Zo wordt het echte probleem niet aangepakt: namelijk de vraag waarom er een priestertekort is. Al 2000 jaar is de eucharistie de ruggengraat van de kerk en daar zijn priesters voor nodig.

Hoe vier je die in een kerk zonder priesters? Kan de opheffing van de celibaatsplicht helpen?
"In Nederland niet, maar ik ken bisschoppen die wel verruiming willen. Want waarom kan een gehuwde dominee die katholiek wordt priester zijn en mogen lagere geestelijken in de orthodoxe kerk trouwen? Het celibaat is niet een goddelijk recht en heeft ook niet altijd bestaan in de kerkelijke geschiedenis als wet. Ik ben vóór het celibaat als bijzondere staat, als iemand het als een privilege

TEKST EN FOTO'S
PETER VAN OVERBRUGGEN

beleeft, maar vind dat een gehuwde levensstaat voor priesters mogelijk moet zijn."

Je had ook een augustijnse leerstoel. Wat is de betekenis van Augustinus voor onze tijd?
"Hij leert je intenser en weidser kijken naar mensen en dingen om je heen. Je referentiekader wordt ruimer als je ziet hoe hij politiek, handel, leven en liefde beziet. Zijn motto is: als je in staat bent om liefdevol en vriendschappelijk te zijn, is dat niet alleen beter voor die ander, maar ook voor jezelf. "

Van Geest is onlangs benoemd tot lid van de Pauselijke Theologische Academie, die ook uit leken bestaat, mannen én vrouwen. Zijn uitverkiezing was, gezien zijn lange Romeinse verleden, niet echt een verrassing. "Een van de opvolgers van Jozef Ratzinger bij de Congregatie van de Geloofsleer is kardinaal Ladaria, voor mij destijds in Rome een bijzonder fijne leermeester met wie ik nog steeds contact heb. Ik denk dat hij mij heeft voorgedragen."

Die congregatie is toch de waakhond van de orthodoxie?
"Het toezien op de ware leer of de theologische toetsing van thema's heeft op dit moment absoluut geen prioriteit, want alle aandacht is gericht op de kwestie van misbruik door clerici en hun uitzetting uit het ambt. Kardinaal Ladaria heeft daar zijn handen vol aan".

Je bent belijdend katholiek. Hoe geef je dat door aan je kinderen?
"Mijn kinderen beschouwen zichzelf als katholiek, maar gaan niet wekelijks naar de kerk. Onze oudste, Isabel van 18, is geïnteresseerd in theologische vragen. Onze jongste is een cijferkind. Wij spreken thuis veel over de zin van het leven; het leven na de dood of het bewustzijn dat niet door het lichaam wordt geproduceerd. Omdat wij met ons gezin al lang bevriend waren met kardinaal Simonis, ging Isabel ook regelmatig op eigen houtje met hem kletsen. In een laatste brief aan hem dankte ze de kardinaal voor alles wat hij voor mij had gedaan, dat ik een liefhebbende vader en hoogleraar was geworden, wel in die volgorde. Die ontroerende brief trof ik na zijn overlijden aan bij zijn spullen."

In een recent interview spreek je van een kerk op instorten? Wat is haar toekomst?
"Dan heb ik het over de moralistische en triomfalistische kerk zoals ik daarvan het laatste stukje heb meegemaakt eind jaren 50, begin 60. Met ook vernederende tradities, waarbij een jonge moeder na de geboorte van een kind een soort zuiveringsritueel moest ondergaan bij het altaar. Die kerk is geïmplodeerd, maar de vraag is hoe zij zich opnieuw kan uitvinden als een samenbindende, gelukbrengende gemeenschap, geënt op het evangelie en betrokkenheid op elkaar."

Geeft de nieuwe pauselijke encycliek Fratelli Tutti daar een antwoord op?
"Zeker, paus Franciscus gebruikt het beeld van de kerk als een veldhospitaal, weliswaar een armoedig zootje, maar je wordt er wel opgevangen. En of dat nu voor dolende intellectuelen of zwervers is, je wordt er beter van."

De kerk is, ook getalsmatig, marginaal geworden in de samenleving. Is zij nog in staat om een veldhospitaal op te richten voor zoveel hulpbehoevenden?
"Dat vind ik te cynisch. Je kunt zichtbaar blijven als christengemeenschap, hoe beperkt ook. In de Rotterdamse Ceciliaparochie zag ik wekelijks zo'n 160 bejaarden in de kerk. Daaromheen veel vrijwilligers, actief voor ouderen, een bloemschikgroep en ga zo maar door. Het is natuurlijk geen academisch ziekenhuis, het blijft een armzalig maar nuttig veldhospitaal. Overigens hebben jongeren andere ideeën van gemeenschap vormen." ▸

Bisschop Gerard de Korte laat herhaaldelijk in publicaties blijken, dat hij belang hecht aan een geloofsopvoeding in het gezin. Is dat haalbaar?
"Niet in de zin van overbrengen van geloofswaarheden. Ouders hebben daarvoor ook te weinig bagage. Maar je moet je eerst afvragen: waarom zou het voor hen waardevol en aantrekkelijk zijn om vertrouwd te raken met christelijke spiritualiteit, geloofsopvattingen en dogma's? Als je dat niet duidelijk weet te maken, wordt het lastig."

Hoe bereik je hen dan?
"Als je mij tien jaar geleden had gevraagd of ik een leerstoel 'theologie en economie' zou bekleden, dan had ik gezegd, dat ik nog eerder aan de curie in Rome zou werken dan in Rotterdam.
De theologie hield zich eeuwen terug al bezig met economische vraagstukken, met handel als een menselijke interactie. Economie als wetenschap is van recenter datum dan de theologie. In mijn colleges vertel ik dat in de economie relationele verbanden essentieel zijn en dat christelijke geloofsleer daarbij veel te bieden heeft voor het persoonlijk leven."

Je bereikt dus alleen een intellectuele bovenlaag?
"Dat klopt, de volkskerk van vroeger krijg ik met mijn colleges echt niet terug in de kerk."

We zien het neoliberalisme met zijn nadruk op eigenbelang en globalisering die met goedkope arbeid leidt tot uitbuiting. Hoe kun je als theoloog aan economen een positief tegenwicht bieden?
"Door in een dialoog met economen te proberen het mensbeeld dat aan hun modellen ten grondslag ligt, dat van de calculerende homo economicus die zijn eigen belang nastreeft, te relativeren en te verrijken met een mensbeeld waarin liefde, vertrouwen, schuldbesef, intuïtie verdisconteerd is. Overigens weten economen ook zonder theologen wel dat het model van de homo economicus geen recht doet aan het concrete verschijnsel mens."

De encycliek Fratelli tutti spreekt ook over vrouwen. Hoe zie jij hun rol in de kerk?
"Er is een Vaticaanse werkgroep bezig met het vraagstuk van de wijding van vrouwen tot diaken. Sinds het aantreden van Franciscus zijn er in de curie veel meer vrouwen op ambtelijk niveau werkzaam. De financiële commissie, waarin vroeger uitsluitend prelaten zaten, bestaat nu uit zes vrouwen, onder wie de oud-premier van Ierland."

Hoe heb je in deze coronatijd de rol van de kerk ervaren?
"Het viel me in onze parochie in Berkel en Rodenrijs op dat 'schaarste de vraag creëert'. Want omdat men moest intekenen voor kerkbezoek, wilden ook mensen komen die normaal niet in de kerk kwamen. Van een vriend die priester is, hoorde ik het schrijnende verhaal, dat hij in een beschermend pak de ziekenzalving met een wattenstaafje moest toedienen. Mensen moesten in eenzaamheid sterven, omdat er niemand bij mocht. Daar hadden bisschoppen en protestantse kerkleiders een vuist moeten maken. Want aan het einde van het leven moeten mensen elkaar fysiek nabij kunnen zijn."

We komen te spreken over de kwestie dat de bisschoppen niet langer benoemingsrecht hebben in de Raad van Toezicht van de Radboud Universiteit, die zelf de invulling van de katholieke identiteit wil bepalen. Van Geest vindt het wegvallen van die invloed jammer, omdat de universiteiten zich zo niet meer kunnen onderscheiden van elkaar. Een overheid die onderwijs financiert kan volgens hem immers altijd toezien op hoe instellingen met een bepaalde identiteit goed functioneren.
(Intussen is bekend geworden dat De Radboud Universiteit en Radboudumc van de Nederlandse Bisschoppenconferentie niet langer het predikaat 'katholiek' mogen voeren. Red.)

Wat is eigenlijk de 'geest van Paul', waar raakt u het meest door bezield als christen?
"Dat is voor mij een uitspraak van de in 2016 overleden pastoor van de Heilig Landstichting Nijmegen, Toon Rabou. Hij zei: "Wij lossen als theologen geen problemen op. Wat ons te doen staat is mensen verlossen. Je moet daarvoor 'redeeming qualities' -goede eigenschappen- bezitten, zoals Jezus in de Schrift laat zien."

Na de snelle woordenstroom van bijna anderhalf uur horen we de galmende beltoon van Pauls telefoon. "Ja, dat is het klokkengebeier voor de vespers van de abdij van Vaals. Ik laat me met deze toon wel eens bellen in een vervelende vergadering. Dan is er meteen een andere sfeer."
Dit bij een theoloog passend belsignaal – - dat nu overigens niet de bovengenoemde bedoeling had - betekent ook het einde van ons interview. Het brengt me terug naar de uitvaart van kardinaal Simonis, waar Van Geest het in memoriam uitsprak. In dat persoonlijke verhaal voor zijn goede vriend Adrianus verenigden zich de kwaliteiten van de eloquente neerlandicus en de toegankelijke theoloog. Zoals in dit gesprek. ▪

Paul van Geest is hoogleraar Kerkgeschiedenis en Geschiedenis van de Theologie aan Tilburg University
&
hoogleraar Theologie en Economisch denken aan de Faculteit der Wijsbegeerte van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

nog even, het werk zit er haast op,
een jachtig jaar, met zorgen om stikstof,
om veevoer, protesten en confrontaties,
met angst voor een tekort aan water
of juist een teveel,
angst ook voor een pandemie
die de samenleving dreigt te ontwrichten,
rust daalt nu over de akker,
stilte verdrijft gekrakeel,
bijna winter

De oogst is bijna binnen | foto Ad Wagemakers | tekst Awake 2020

DOOR **VINCENT KIRKELS**

Het Vaccin. Een belofte…?

Wat is de wereld veranderd sinds we te maken hebben gekregen met het coronavirus. Vanaf het begin van de crisis moesten we erkennen dat we maar weinig kennis hadden van het virus en dat er geen vaccin bestond dat ons ervan kon verlossen.

We moeten het nog steeds hebben van maatregelen om besmettingen te voorkomen om zo de verspreiding van het virus tegen te gaan. Het was te verwachten dat de volle aandacht zou worden gericht op het vervaardigen van een goed en werkzaam vaccin. Daarbij was ook te voorspellen dat de vele commerciële partijen zoals de farmaceutische industrieën hun uiterste best zouden doen om zo snel mogelijk een vaccin op de markt te brengen. Een bizarre situatie waarbij het competitie-element duidelijk een rol is gaan meespelen.

Aanvankelijk kwam van verschillende kanten, met name vanuit bepaalde politieke hoek, de suggestie dat we te maken hebben met een eenvoudig griepje. Al gauw werd duidelijk dat er wat anders aan de hand was. Dat werd bevestigd door de World Health Organisation (WHO) met de verklaring dat er sprake was van een pandemie; een besmettelijke ziekte van wereldwijde omvang. Er kwam erkenning dat ondanks alle strenge maatregelen die worden genomen alleen een goed werkend vaccin voldoende bescherming kan bieden. Wereldwijd gingen laboratoria aan de slag om een bruikbaar vaccin te ontwikkelen. Het ontwikkelen van een vaccin is geen sinecure, het kost veel en intensief wetenschappelijk onderzoek. En dat niet alleen; het vaccin moet natuurlijk veilig en effectief zijn en dus uitgebreid worden onderzocht en getest op proefpersonen. Een dergelijk proces kost over het algemeen jaren. Bij het ontwikkelen van een anti-coronavaccin is het de vraag of daar voldoende tijd voor wordt genomen vanwege de grote druk die erachter zit. Het gaat erom wie als eerste met een goed vaccin op de markt komt. Tekenend is dat er momenteel meer dan driehonderd vaccins in ontwikkeling zijn waarvan 33 in klinisch onderzoek zijn en drie wegens mogelijke bijwerkingen voorlopig op pauze zijn gezet. Er zijn grote financiële belangen mee gemoeid, het gaat tenslotte om het vaccineren van miljoenen mensen over de hele wereld. Ook de politiek houdt zich niet altijd afzijdig. Wordt het Engeland, Rusland, Amerika?

Hoe gaat het verder?

Wat staat ons te wachten als er eenmaal een vaccin beschikbaar is? Is het wel een goed vaccin? Wie moeten er als eerste in aanmerking komen voor een vaccinatie? Het verzorgend personeel in de ziekenhuizen en verpleeghuizen of de leerkrachten in het onderwijs? Moeten ouderen en kwetsbaren achter in de rij aansluiten? Allemaal vragen. Sommige belangenorganisaties claimen al voorrang. Als er al een keuze moet worden gemaakt, kan daar dan een verplichting aan worden verbonden ten behoeve van diegenen die werkzaam zijn in ziekenhuizen en zorginstellingen? Een rechtvaardige verdeling, een uitgangspunt in de ethiek, kan dan onder druk komen te staan. Ook de paus heeft onlangs opgeroepen tot een ethisch verantwoorde distributie van een eventueel vaccin.

Beschermingsgraad

In de wetenschappelijke wereld is men het erover eens dat, om de bevolking voldoende bescherming te bieden, de vaccinatiegraad minstens 95 procent moet bedragen. In zo'n situatie wordt het deel van de mensen dat niet is gevaccineerd - de vijf procent - ook beschermd. De kans dat zij aan een besmetting worden blootgesteld is immers minimaal. Ook is te verwachten dat kritische prikkers die vaccinatie afwijzen van zich zullen laten horen. Een deel zal dit doen op religieuze gronden. Anderen, die kritisch staan ten opzichte van vaccineren zullen nogal wat argumenten aanvoeren die niet wetenschappelijk zijn onderbouwd. Complottheorieën zullen hierbij niet ontbreken.

Conclusie

Wereldwijd wordt zeer intensief onderzoek gedaan naar een effectief en veilig anti-corona-vaccin. Een goede balans tussen werkzaamheid en bijwerkingen is essentieel om de veiligheid te waarborgen en de acceptatie niet te belemmeren. Belangrijke ethische vragen moeten we serieus nemen. Er zullen zorgvuldige keuzes moeten worden gemaakt, hopelijk met goede argumenten en op basis van weloverwogen gronden.

Dr. Vincent Kirkels is oud-gynaecoloog en universitair docent. Hij is medeoprichter van het Tijdschrift voor Gezondheidszorg en ethiek.

DOOR NEL BEEX-ROOS

Sterker in je schoenen door KICK CHANGE

Voor nogal wat kinderen uit groep acht van de basisschool is de overstap naar de brugklas van de middelbare school niet eenvoudig. Groepsdruk is de grote boosdoener. In de gemeente Geldrop-Mierlo zijn ze een eenvoudig maar wel effectief middel op het spoor gekomen: de Kick Change.

Drobotdean - Freepik.com

Door de corona-omstandigheden moest ik mijn gesprek met Lianne Sanders, voorzitter van de Budovereniging De Hechte Band in Mierlo, telefonisch voeren. Zij vertelde dat kinderen ondanks de aanwezige talenten toch 'mislukten' in de brugklas van het middelbaar onderwijs. Het probleem is een gebrek aan zelfvertrouwen, waardoor ze niet opgewassen blijken te zijn tegen de groepsdruk. Ze durven geen nee te zeggen en zijn dus absoluut niet weerbaar. Gelukkig is er een 'fysiek' programma waarmee ze kunnen kennismaken: Kick Change. Het is een training waarbij kinderen al kickboksend leren om sterker in hun schoenen te staan en dus op zichzelf leren vertrouwen.

Heel eenvoudig

In Mierlo werkte men indertijd al met een bepaald programma; 'Rots en Water, Kiezel en Druppel', bedoeld voor kinderen tussen vijf en twaalf jaar. Het is ook een weerbaarheidscursus. Zeer effectief, maar deze lessen waren natuurlijk niet stoer genoeg voor jonge tieners. Vandaar dat Lianne de hulp inriep van de LEV-groep Geldrop. Daar bleek jongerenwerker Hassan Yahiaoui de geschikte persoon te zijn, omdat hij ook als trainer kon opereren. Het programma Kick Change was hem op het lijf geschreven.

Hoe werkt het?

In tien wekelijkse lessen van anderhalf uur gaan de kinderen aan de slag. Omdat er naast het kickboksen ook met de kinderen gepraat wordt over wat hen bezighoudt, hebben Hassan en Lianne geen pottenkijkers nodig. De tieners moeten zich echt kunnen uiten in een voor hen vertrouwde omgeving. En dat geeft hun de kans om hun hart te luchten. Sportactiviteiten zijn en blijven wel de hoofdzaak. De tieners hebben in een voorgesprek moeten aangeven welk doel zij hopen te bereiken. En dat kan nogal variëren: de een hoopt dat hij of zij na afloop nee durft te zeggen, een ander wil zich gewoon wat meer zeker voelen. Voor de Mierlose vereniging is het heel belangrijk, dat de jongeren al kickboksend ook leren om niet over grenzen te gaan. Dat ze zelf nadenken, dat ze goede keuzes maken en leren omgaan met hun emoties, zoals boosheid, onzekerheid en verdriet.

De afsluitende les

Na een training van tien lessen wordt de hele cursus afgesloten met een activiteit. Maar die blijft voorlopig geheim. Voor deze groep is 21 december gepland. Dat is natuurlijk best spannend. Waar ze ook nog geluk mee hadden? Een Lokaal Sportakkoord deed letterlijk een flinke duit in het zakje, waardoor ook kinderen uit een gezin met minder financiële middelen konden deel nemen. Ik hoor aan de stem van Lianne dat ze daar heel erg blij mee is. Uit alles blijkt dat ze een heel bevlogen persoon is: een geluk voor jonge hulpzoekende tieners.

De LEV-groep Leven en Verbinden *is op sociaal vlak erg actief in Geldrop.*

Budovereniging De Hechte Band, *voor allerlei takken van vechtsport: www.dehechteband.nl*

GEGIJZELD MAAR NIET VERSLAGEN

'Broederlijk zaten ze tijdens de oorlog bijeen in Sint-Michielsgestel, de bestuurders en intellectuelen van Nederland. Ze hadden het er goed, prettig zelfs – alleen konden ze ieder moment als gijzelaar worden geëxecuteerd.' *

Van 1942 tot 1944 verbleven honderden Nederlandse mannen, gedwongen door de nazi's, in het kleinseminarie Beekvliet te Sint-Michielsgestel. Een groot aantal gijzelaars kwam vanuit Kamp Haaren. Een deel van deze groep verbleef later ook op de Ruwenberg. Acht gijzelaars werden daadwerkelijk geëxecuteerd. Sinds 19 juli is er de tentoonstelling 'Gegijzeld, maar niet verslagen' over voormalig gijzelaarskamp Beekvliet op de Beekvlietboerderij' in Sint-Michielsgestel.

Indrukwekkende expositie
Het is opmerkelijk dat dit gijzelaarsverhaal bij veel mensen slechts vaag of soms zelfs helemaal niet bekend is. De expositie is belangrijk om ervoor te zorgen dat deze voor de gegijzelden en hun familie zo bange jaren - van 4 mei 1942 tot 5 september 1944 - niet in de vergetelheid raken. In een aantal thema's krijgt de bezoeker een indruk van die periode: de arrestatie en de aankomst op Beekvliet, de slaapzaal, de eetzaal, de aula annex studiezaal, de fusillade. Verrassend is de levendige functie van kamp Beekvliet als volksuniversiteit en nog meer de zogenoemde 'Geest van Gestel'; het streven van veel gijzelaars om van het naoorlogse Nederland een ontzuild land te maken. Politici, wetenschappers en bestuurders smeedden er de plannen voor een totaal ander politiek bestel.
Veel voorwerpen en documenten, ook beschikbaar gesteld door nabestaanden van de gijzelaars, roepen de sfeer op waarin zij hun angstige tijd doorbrachten, met sport, ontspanning en cultuur. De laatste nog levende oud-gijzelaar Leo de Waal vertelt zijn relaas op video. Helaas overleed hij vlak voor zijn 101e verjaardag en kon hij de expositie niet meer zien.

De eerste gijzelaars
Op 23 april 1942 ontving de gemeente Sint-Michielsgestel een mededeling dat zou worden overgegaan tot inbeslagname van de gebouwen en gronden van het kleinseminarie Beekvliet. Leerlingen en professoren moesten het gebouw onmiddellijk verlaten. Meteen daarna brachten gevangenen uit kamp Amersfoort Beekvliet in orde voor de komst van veelal prominente Nederlanders, die met hun leven borg zouden staan voor eventuele verzetsdaden tegen de bezettende macht. Al op 4 mei 1942 arriveerde de eerste groep van 460 gijzelaars: professoren, geestelijken, politici, kunstenaars, musici, schrijvers, leidinggevende figuren uit het bedrijfsleven. We lezen op de uitgebreide lijsten de namen van Johan Huizinga, Willem Schermerhorn, Wim Drees, Jan de Quay, Simon Vestdijk, Willem Andriessen, Anton van Duinkerken en Frits Philips.

Het effect van de fusillade
De bedoelde afschrikking om gijzelaars te gebruiken als onderpand in geval van sabotageacties door het verzet werkte totaal averechts. Toen op 15 augustus 1942 vanuit Beekvliet vijf gijzelaars bij Goirle en op 16 oktober 1942 nog eens drie gijzelaars en daarbij twaalf gevangenen uit Kamp Amersfoort werden gefusilleerd, namen de verontwaardiging en het verzet alleen maar toe. Uiteindelijk besloten Duitsers dit rigoureuze middel niet meer te gebruiken.
Op 6 september 1944, de dag na Dolle Dinsdag, werden de gijzelaars overgebracht naar Kamp Vught, waar de meesten van hen enkele dagen daarna in vrijheid werden gesteld. In totaal hebben 1278 gijzelaars op Beekvliet geïnterneerd gezeten. Hitler's Herrengefängnis, zoals Max Kohnstamm de plaats ooit noemde.

Een blijvende gedenkplaats?
Kamp Haaren, voormalig gijzelaarskamp en strafgevangenis in WO II, werd in augustus 2019

De Rotterdammers in "de mooie tuin" bij de aula, met geheel links Robert Baelde. Hij was één van de vijf gijzelaars die op 15 augustus 1942 werden gefusilleerd

DOOR
PETER VAN OVERBRUGGEN

Openingstijden in coronatijd
Bezoek aan de tentoonstelling is ivm de coronamaatregelen tijdelijk niet mogelijk. Wel kunt u de digitale tentoonstelling bekijken op de website.

Raadpleeg voor actuele gegevens en de digitale tentoonstelling
www.gijzelaarskampbeekvliet.nl

grotendeels door brand verwoest. Het is de bedoeling dat 'Gedenkplaats Haaren' wordt hersteld en een gedenkplek blijft. Intussen kan Beekvliet het verhaal van Haaren vertellen. Het ligt voor de hand dat 'Haaren' en 'Gestel' ook voor de toekomst de handen ineen slaan. Enkele partijen, waaronder de gemeente en de heemkundevereniging van Sint-Michielsgestel, Stichting Gijzelaars Beekvliet-Haaren, Stichting Gedenkplaats Haaren voeren al nauw overleg over het voortbestaan van Beekvlietboerderij als gedenkplaats met een blijvende expositie over het gijzelaarskamp. Leerlingen van onder meer het nabijgelegen Gymnasium Beekvliet kunnen gebruik maken van deze educatieve bestemming.
Nu de laatste gijzelaars en getuigen -75 jaar na het einde van WO II- niet meer onder ons zijn, is een tastbare herinnering aan deze historische plek en een bewogen periode in de vorm van een permanente expositie waardevol en vanzelfsprekend.

**(Bron: Andere Tijden TV)*

Tip!

Meditatieboekje voor de Advent:
Vijgjes op weg naar kerstmis 2020.

Huub Schumacher en Bas Rentmeester schreven in 2018 het boek 'Elke dag één rozijn'. Een opmerkelijke titel. Het boek is geïnspireerd op de tuin waar de beide mannen graag doorheen lopen. Er staan druivenstruiken met daaraan de heerlijkste druiven die je kunt drogen tot rozijnen. Een uitgangspunt voor 366 overdenkingen: voor elke dag één rozijn. Het bleek een vondst. Uit reacties die ze krijgen blijkt dat veel lezers het boek voor het tweede jaar gebruiken.

Als je verder de tuin inloopt dan zie je enkele vijgenbomen staan. En deze bomen inspireerden de schrijvers voor de titel van het boekje waarin ze korte meditatieve gedachten schreven voor de 27 dagen van de Adventsperiode en Kerstmis van dit roerige en unieke jaar 2020.

Ze kozen als uitgangspunt de Schriftteksten van de zaterdag, de zondag, de dinsdag en de donderdag in deze periode. Bovendien maakten ze voor iedere week een lied en een gebed. Beiden kunnen gebruikt worden tijdens het aansteken van de Adventskaarsen. De titel lag voor de hand: 'Vijgjes op weg naar Kerstmis 2020'.
De auteurs begeleiden ons met beeldende taal, herkenbare woorden, en met symbolen op weg naar de geboorte van het Kind in ons.

Bas Rentmeester geeft sturing aan een huisgemeente en Huub Schumacher is theoloog. pastor en publicist. Samen schreven ze 'Alle Bijbelboeken dichterbij' en de vierdelige serie "In gewone taal gezegd'met suggesties voor zowel protestantse als katholieke voorgangers in Vieringen van Woord en Gebed.

Uitgeverij Abdij van Berne: € 5,95.
Bestellen via www.berneboek.com

Op weg naar God 9.0

TEKST
WIM WEREN

Grote verhalen zijn niet meer zo in tel, maar grote geschiedenissen gaan als warme broodjes over de toonbank. Voorbeelden daarvan zijn het boek Sapiens van Yuval Noah Harari uit 2014 en Big History uit 2018 van David Christian. Zij voegen allerlei wetenschappelijke kennis samen tot één doorlopend geschiedenisverhaal vanaf de oerknal tot nu toe. Het meeste weten zij te vertellen over onze eigen menssoort (de homo sapiens), die pas ongeveer 70.000 jaar geleden op de planeet aarde is verschenen. Helaas hebben zij bar weinig te melden over God en godsdienst.

God 1.0 tot God 9.0

Dit tekort is nu opgevangen door het boek met de titel God 9.0 dat nu ook in het Nederlands verkrijgbaar is. Het boek is geschreven door drie Duitse auteurs, die alle drie theoloog, predikant en psychotherapeut zijn en schrijven vanuit een open christelijk perspectief. Dat laatste is mede bepalend voor hun keuze van negen godsbeelden die ze in hun boek aan de orde stellen. Net als bij Windows-versies gaat het telkens om een nieuwe update. Vandaar ook dat zij spreken van God 1.0 tot God 9.0. Hierbij gaat het om een spiraalvormige beweging. Als een bepaald godsbeeld niet langer voldoet, raak je in een existentiële crisis, waarin je op zoek moet naar een nieuw beeld van jezelf als individu ('ik'). Na deze crisis kun je een nieuw godsbeeld construeren, maar ook dat raakt weer aan het wankelen omdat je individuele ervaringen nooit losstaan van een sociaal verband waarvan je deel wilt uitmaken ('wij'). Zo'n vernieuwd wij-besef leidt ook weer tot een nieuwe update van je godsbeeld. Anders dan in de computerwereld betekent het bereiken van een nieuwe laag niet dat vroegere lagen worden uitgewist. Je kunt altijd terugkeren naar een vroegere laag.

Mijn eigen geloofsgang

Ik zal enkele inzichten uit dit boek illustreren door iets te vertellen over mijn eigen geloofsontwikkeling. Ongeveer tot mijn eindexamen

gymnasium bevond ik me in het ordelijke vaarwater van God 4.0. Deze laag komt al ongeveer 5000 jaar voor en is nog steeds favoriet bij ongeveer de helft van de wereldbevolking. Ook buiten de christelijke kerken. Kenmerkend voor 4.0 is dat geloven neerkomt op het kennen van geloofswaarheden en het in acht nemen van een serie waarden en normen. Het bijpassende godsbeeld is dat er maar één God is, de schepper van alles wat er is, die ook als wetgever en rechter fungeert. Deze God troont in de hemel, buiten en boven de profane aardse werkelijkheid.
Dit vaste beeld raakte in mijn geval aan het wankelen toen ik filosofie en theologie studeerde in een roerige tijd, waarin de katholieke kerk tijdens het Tweede Vaticaans Concilie wegen opende naar God 5.0, die staat voor meer vrijheid en pluriformiteit. Toch raakte ik in die tijd mijn Godsgeloof kwijt, niet door de kerkvernieuwing maar doordat ik geen raad wist met de bittere ervaring dat mijn broer Martien in 1968 dodelijk verongelukte. Hij was toen 17 en ik 21. Ik kon zijn plotselinge dood niet rijmen met Gods menslievendheid.
Maar als Bijbelexegeet kon ik God niet helemaal ontwijken omdat ik hem voortdurend ontmoette op papier. Van lieverlee ging ik hem een tijdlang zien als een papieren werkelijkheid. Ook heb ik een poos meer op Jezus gekoerst dan op God. Eerst vooral omdat ik in Jezus een navolgenswaardig toonbeeld zag van menselijkheid, maar later ook omdat ik er al studerende van doordrongen raakte dat een verdiept inzicht in wat menselijk is, me ook bracht tot een nieuw Godsbesef: een mensvriendelijke God, met vrouwelijke trekken. En omgekeerd raakte ik er steeds meer van doordrongen dat juist deze God een uitstekend vertrekpunt is voor het humaniseren van menselijke verhoudingen en voor het scheppen van een samenleving waarin religieuze diversiteit geen vloek maar een zegen is.

Naar God 9.0?

Wat God 9.0 inhoudt, laten de auteurs van het Duitse boek grotendeels in het vage, omdat deze laag nog in de toekomst verscholen ligt. Wel zeggen ze dat God 9.0 staat voor wat wijzelf kunnen worden. Of zoals we in de evangeliën lezen: Wees volmaakt (= gaaf, integer) zoals God volmaakt is. Of: wees barmhartig zoals God barmhartig is. Als we deze utopie eens waar konden maken …

God 9.0 is verkrijgbaar via www.woordenmetzielenzin.nl/god-9-0

TEKST
HARRY TACKEN

ONBETAALDE REKENING…?

'Geestelijke verzorging is professionele begeleiding, hulpverlening en advisering bij zingeving en levensbeschouwing'.

Zó staat het te lezen in de 'Beroepsstandaard geestelijk verzorger' (2015) van de Vereniging van Geestelijk VerZorgers (VGVZ). Zingeving en levensbeschouwing, de volgorde is vermoedelijk niet willekeurig. 'Van huis uit ben ik katholiek' krijg ik van patiënten in het ziekenhuis nogal eens te horen. Als een soort verontschuldiging wordt er dikwijls aan toegevoegd: 'maar ik doe er niks meer mee'. En nog vaker komt er een uitvoerig en persoonlijk gekleurd verhaal achteraan. De formulering 'van huis uit' verwijst meestal naar de religieuze socialisatie die zo iemand doorlopen heeft, beginnend met het Doopsel, de Eerste Communie, het Vormsel en zo verder.

Van huis uit

Bij bijvoorbeeld patiënten van protestantse origine, ziet het socialisatie-rijtje er iets anders uit, maar het komt in wezen op hetzelfde neer: Doop, Catechisatie, Bijbel en Belijdenis... et cetera. De toevoeging die erop volgt geeft meestal aan dat de persoon in kwestie de band met de kerkelijke gemeente- na verloop van tijd zo goed als losgelaten heeft. Het is geleidelijk gegaan of er is iets vervelends voorgevallen met de pastoor of de dominee, waardoor er resoluut afscheid genomen werd. 'Van huis uit' heeft ook een soort finale betekenis. Ik lees het ook nogal eens terug in patiëntendossiers: 'RK niet praktiserend' staat er dan of zelfs afgekort tot 'RK np'. Ik ben sterk overtuigd van nut en noodzaak van geestelijke verzorging binnen de zorg, omdat het niet of niet meer praktiseren van een religieuze overtuiging in feite maar weinig zegt over het belang van aandacht voor zingeving en levensbeschouwing. Dat is zeker zo wanneer je voor iets ernstigs in het ziekenhuis belandt.

Het stellen van de zinvraag of het bezig zijn met wat het leven zin geeft... voor mij heeft het alles te maken met wat ik wel noem de 'condition humaine'. Een mens is altijd nog een zingevend wezen, wij mensen kúnnen bijna niet anders dan het steeds weer stellen van die eerste vraag uit de aloude catechismus: 'Waartoe zijn wij op aarde?' Of voor protestanten die eerste vraag uit de Heidelbergse Catechismus: 'Wat is uw enige troost in leven en sterven?' Het is helemaal niet verkeerd om het bezig zijn met zulke vragen - in een traditioneel of een modern taalkleed - volstrekt serieus te nemen, want dat maakt echt het verschil tussen leven of géén leven, tussen zin of on-zin...

Een patiënt in het ziekenhuis met wie ik min of meer spontaan in gesprek raakte over zijn situatie en gezondheid, vertelde me aanvankelijk geen behoefte te hebben aan contact met iemand van de geestelijke verzorging. Maar na afloop bedankte hij me opmerkelijk hartelijk voor het gesprek 'want het doet me zo goed om te kunnen vertellen wat er allemaal met me gebeurt'. Tja... Dit is me de afgelopen jaren al wel vaker overkomen en altijd weer ben ik getroffen door het contrast tussen afweer en waardering, tussen gereserveerdheid en verademing. 'Daar doe ik het dus voor' denk ik dan maar. Zo werkt de helende kracht van de aandacht blijkbaar.

We leven in een tijd waarin het traditionele zingevingskader in rap tempo aan betekenis inboet. Onderschat het niet. De bekende Vlaamse psychiater Dirk de Wachter vertelde jaren geleden al in een interview hoe dramatisch dat is vanwege het gevoel van leegte en zinloosheid dat daardoor aan het ontstaan is. En wat dat doet met het psychisch welbevinden van mensen. 'In Vlaanderen ging toen ik geboren werd negentig procent van de bevolking wekelijks ter kerke. Vandaag de dag is dat amper vijf procent. In geen tijd hebben we tweeduizend jaar traditie bij het grofvuil gezet. We hebben daardoor de zingeving en de tijdgevers – de rituelen bij geboorte en huwelijksverbinding en dood – verloren.' In zijn laatste boek 'De kunst van het ongelukkig zijn' (2019) heeft hij er opnieuw over geschreven. De psychiater is van mening dat het ontstane vacuüm opgevuld zal moeten worden, omdat we nou eenmaal niet zonder zin kunnen. Als kerken en geloofsgemeenschappen niet in staat blijken te zijn om bij maatschappelijke veranderingen te voorzien in de onvervreemdbare behoefte aan zin en betekenis, met welke onbetaalde rekening blijven we dan zitten? En wie kan de gevolgen daarvan dan overzien?

Harry Tacken is geestelijk verzorger in het Jeroen Boschziekenhuis.

11 november is de dag…

Het Sint Maartensfeest wordt traditioneel vooral gevierd in Noord- Nederland, Limburg en steeds vaker in Brabant. Utrecht is dé stad van Sint Maarten. Daar heeft de traditie aan populariteit gewonnen en met de Sint Maartensparade een nieuwe vorm en betekenis gekregen. Dit jaar werd het feest vanwege de coronabeperkingen kleinschalig en online gevierd.

foto **Anna van Kooij**

DOOR **LIESBETH DE MOOR**

foto Liesbeth de Moor

verlichte sculptuur tijdens de optocht

In 2002 maakte ik voor het eerst kennis met het feest van de patroonheilige van Utrecht. De Domkerk is de sint Maartenskerk. In verschillende wijken doen de kinderen mee aan het traditionele "lichies lope". Door onze wijk gaat een lampionnenoptocht van gezinnen en de fanfare, eindigend bij de Dominicuskerk. Daar kun je luisteren naar het verhaal van Sint Maarten die zijn mantel deelt met een bedelaar. Iedereen kan wat meebrengen voor de voedselbank. We hebben het feest vijftien jaar actief meegevierd met onze twee kinderen. Nu doen wij de deur open voor andere kinderen uit de buurt. Mij raakt steeds weer de saamhorigheid en de gedachte van het delen.

Martinusparochie

Sint Maarten wordt op 11 november gevierd, zijn sterfdag, tevens de entree in de hemel, vandaar dat dit als 'feest' gezien werd. Dat viel samen met de aanvang van de winter. De oogst was net binnen en voordat de kou werkelijk inviel, werd er nog eens flink gegeten en gedronken. Elf november was voor de Romeinen het begin van het inluiden van het nieuwe licht en het feest van de oorlogsgod Mars. Dat is ongeveer veertig dagen voor Kerstmis, het feest van de nieuwe zon of ook het zonnewendefeest. Dit eindigde veertig dagen later, op 2 februari met een ander lichtfeest: Maria Lichtmis.
Rond de eeuwwisseling leefde het feest niet meer zo. In 2001 richtte Chris van Deventer (1938-2016), lid van de katholieke Utrechtse Martinusparochie het Sint-Maartensberaad op: het begin van een nieuwe Sint Maartenstraditie in zijn stad. Chris vond deze traditie belangrijk, vooral vanwege de kernwaarden: barmhartigheid, naastenliefde en verbinding. Dankzij Chris van Deventer is het feest in 2013 op de lijst van het cultureel erfgoed gekomen.

9 november 2019

Ieder jaar kiest de organisatie in Utrecht één van de 17 'Global Goals' van de Verenigde Naties als thema. In 2019 was dat 'Het doorbreken van muren tussen culturen'..
Sinds 2013 trekt op de zaterdag vóór 11 november een indrukwekkende Sint-Maartenparade door het centrum van Utrecht met verlichte sculpturen en reuzenlampionnen ontworpen door scholieren, bewoners van de AZC's, uitvaartondernemers en wijkbewoners. Zij lopen ook mee in de stoet. Voorop gaat een manshoge vogel en Sint Maarten te paard.

De tocht

Nieuw in 2019 zijn dansgroepen, die op plekken in de optocht een voorstelling geven, onder wie jongeren van de dansopleiding van het ROC Utrecht, scholieren en jongeren van de plaatselijke dansschool. De mantel en de pluim van Sint Maarten worden uitgereikt aan mensen die zich inzetten voor minderbedeelden. Kerken zamelen jassen in. Er zijn speciale wandelingen, er is een groot Sint Maartensvuur en een speciaal Sint Maartenslied. Het is een samenbindend feest waar ontmoeting en delen met elkaar centraal staan. Inmiddels is het uitgegroeid tot een anderhalf uur durende processie waar de laatste jaren zo'n zevenduizend mensen op afkomen.

Nieuw ritueel

Waarom slaat dat feest juist nu zo aan? De Vlaamse filosoof Herman De Dijn ziet dat juist in de meest gesecularisseerde delen van de wereld, zoals het westen van Europa er een extreme belangstelling en interesse is in rituelen. In onze huidige samenleving is er volgens De Dijn sprake van nieuwe ritualiseringen en het heruitvinden van rituelen. 'We zoeken', zegt hij, 'manieren om collectieve maar ook persoonlijke overgangsmomenten te markeren.' De verwondering van het leven staat hier centraal. In een wereld die hard, jachtig en snel is, en in een stad die heel erg snel verandert en groeit staan we ruim een uur stil om te kijken, of lopen we mee.

De vrijwilligers van het Sint Maartensberaad zijn erin geslaagd om samen te werken met mensen van verschillende achtergronden en uit diverse culturele en maatschappelijke organisaties. Zij delen een gemeenschappelijk belang: in de stad Utrecht het gedachtengoed van Sint Maarten stimuleren. Dat betekent sociale rechtvaardigheid en vrede stimuleren met allerlei gezamenlijke activiteiten. Een fantastisch initiatief.

Wat vieren we met Sint Maarten?

Sint Martinus van Tours verrichtte als Romeins soldaat een daad waar hij wereldberoemd om is geworden: hij deelde zijn mantel met een bedelaar. Na zijn dood op 11 november 397 werd hij het symbool van naastenliefde en solidariteit.
www.sintmaartenutrecht.nl

DOOR
ROB VAN DER ZWAN

Ein Autounfall mit Blaskapelle (II)

Donald Trump president van de Verenigde Staten

"Donald Trump is wie ein Autounfall, begleitet von einer Blaskapelle, tanzenden Frauen und Feuerwerk." : Donald Trump is als een autogeluk, begeleid door een fanfare, dansende vrouwen en vuurwerk. Bij het lezen van de nieuwsapps op mijn tablet trof mij dit citaat, in de Bild Zeitung, maar afkomstig van de Amerikaanse onderzoeksjournalist en Pulitzerprijswinnaar David Cay Johnston. Hij schreef een boek over Trump en verzamelde dikke dossiers over de zakenman Donald Trump, over wie hij weinig vleiend is. "Ik zou hem nog niet eens de post van gemeenteraadslid toevertrouwen."

Titel en inleiding zijn afkomstig van mijn bijdrage uit december 2016. Een maand eerder werd Donald Trump tot president gekozen. Nu, vier jaar later eindigt zijn eerste termijn. De karakterisering van Johnston is vier na jaar dato nog zeer treffend.

Teveel en nooit genoeg

Als president heeft Donald Trump veel overhoop gehaald. Zowel in zijn persoonlijke optreden - lomp en narcistisch - als in zijn beleid - grillig en onvoorspelbaar - liet hij zich weinig gelegen liggen aan adviezen en conventies. Het is niet moeilijk om een zondencatalogus van Donald Trump samen te stellen. Ex-medewerkers doen dat ook in een snel groeiende reeks boeken. Klap op de vuurpijl was het boek dat in de Nederlandse vertaling de titel meekreeg 'Te veel en nooit genoeg - Hoe mijn familie de gevaarlijkste man ter wereld heeft gecreëerd'. De auteur is Mary Trump, klinisch psychologe, en nicht van Donald Trump. Zij onderwierp haar oom aan een psychologische analyse waarvan de weinig geruststellende conclusie de weg vond naar de titel van haar boek.

Politiek is theater

Alle kritiek ten spijt deed Trump een gooi naar een tweede termijn. In de laatste fase van de verkiezingsstrijd kon de democraat Joe Biden hem nog de voet dwars zetten. Zou de winnaar zich al aftekenen in een debat tussen beiden? Ik was nieuwsgierig. Het kostte enige overwinning maar uiteindelijk ging ik er voor zitten: het debat tussen Trump en Biden in de nacht van 22 op 23 oktober, ook te zien op de Nederlandse tv.
Nadat het eerste debat dat met name door het gedrag van Trump ontspoorde, verliep het tweede debat ordelijker. Biden ging voor de visie, Trump etaleerde vooral zijn trumpiaans universum. Er waren genoeg momenten waarop ik dacht: waar zit ik nu naar te kijken? Zie ik twee presidentskandidaten die serieus strijden om het machtigste ambt of twee oude ruziënde miljonairs waarvan de één de ander uitmaakt voor 'bal gehakt'?* Wat bleef hangen: politiek is theater en de hoop dat het uiteindelijk leidt tot verstandig bestuur.

Falend leiderschap

Nederlanders en andere Europeanen zijn na vier jaar Donald Trump klaar met deze president. Hij zette de verhoudingen op scherp, stichtte verwarring en zijn grillige gedrag maakte de Europanen onzeker. Trump - America first ! - heeft weinig boodschap aan deze Europese verzuchting.
Nick Cohen, columnist van de Britse krant The Observer is geruststellender, want, zo stelt hij: falend leiderschap zal Trump de das om doen. Hij schreef 24 oktober 2020 een nuchtere analyse van de politieke situatie in de Verenigde Staten (en het Verenigd Koninkrijk). De populisten Donald Trump en Boris Johnson schieten tekort als leiders en zullen daar op afgerekend worden. Op een dag - aldus Cohen - kan in hun overlijdensberichten worden vastgelegd dat Trump en Johnson de basis van hun steun hebben vernietigd zonder zich te realiseren dat ze het deden; dat ze de krachten die hen aan de macht brachten niet meer begrepen dan plastic folie dat door een straat waait, de wind begrijpt.
Het is dan wel zo - aldus Cohen - dat er veel analyses zijn gemaakt over waarom rechts-radicale bewegingen terrein winnen, weinig aandacht is er vooralsnog voor leiderschapskwaliteiten. De rampzalige aanpak van de pandemie door zowel Johnson als Trump laat zien hoe ongeschikt ze zijn om te regeren. De sterftecijfers tonen aldus Cohen dat Johnson faalt om de Britten te beschermen en Trump faalt om Amerikanen te beschermen. Kiezers zullen daar vroeg of laat hun conclusie uit trekken, wellicht op 3 november aanstaande.
U, lezer, weet inmiddels meer.

* Trump noemt Biden regelmatig 'sloppy Joe', letterlijk vertaald: slordige Joe. Een sloppy Joe is ook een broodje met gehakt.

En hij riep...

TEKST EN FOTO
RUUD BARTLEMA

Dit is de derde bijdrage in woord en beeld over de beginwoorden van de eerste vijf Bijbelboeken, de boeken van Mozes. Leraar Joodse mystiek en kunstenaar Ruud Bartlema vertelt in deze aflevering over de naam van het derde Bijbelboek Wajikra. De bijgevoegde kleurrijke schildering is van zijn hand.

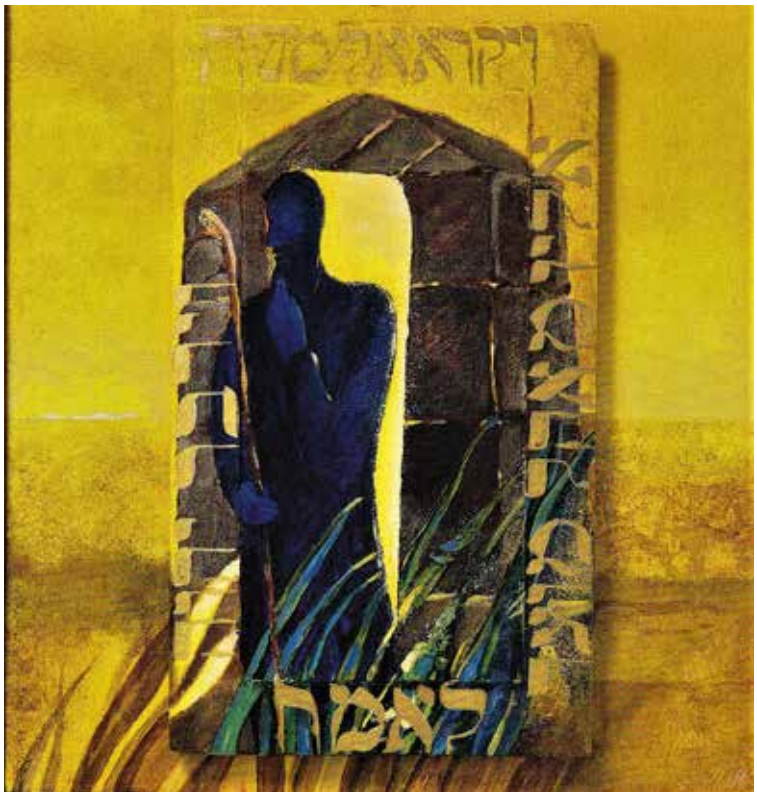

RuudBartlema is oud-predikant, beeldend kunstenaar en leraar joodse mystiek.

Hij maakte vijf schilderijen met in het midden de Hebreeuwse beginletter van elk van de vijf boeken van Mozes, het begin van de Bijbel.

'Wajikra' (En Hij riep). Met dit Hebreeuwse woord begint het middelste boek van de Tora en zoals u wellicht weet, vormt in de Joodse traditie het eerste woord van elk boek van de Tora (de vijf eerste boeken van de Bijbel) meteen de titel en dus is de naam van dit derde boek van de Bijbel niet zoals bij ons, Leviticus, maar Wajikra: 'En de Eeuwige riep Mozes en sprak tot hem vanuit de tent der samenkomst'.
Deze tekst staat in het Hebreeuws rond het middenpaneel op het schilderij uitgeschreven in grote gouden letters. De eerste letter van deze werkwoordsvorm 'En Hij riep..' is de Hebreeuwse letter Wav. Dat is in de reeks van de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet de zesde letter en de naam van die letter Wav betekent 'verbindingshaak'. In de Hebreeuwse taal heeft de Wav de betekenis van ons voegwoordje 'en'. Binnen de traditie van de taalmystiek staat de zesde letter symbool voor de mens die door zijn bewustzijn weet heeft van hemel en aarde. Is het niet de opdracht van elke mens om in zijn of haar dagelijkse leven hemel en aarde met elkaar te verbinden?
In het schilderij wordt in het midden van het paneeltje de letter Wav gevormd door links het silhouet van Mozes en rechts de lichtende ingang van de tent der samenkomst. De Eeuwige roept, de Eeuwige maakt verbinding met ons mensen.

Het boek Wajikra vertelt van de communicatie tussen God en de mensen. Het beschrijft allerlei voorschriften, rituelen en praktijken uit Israëls offercultus en vertelt ons in feite over de communicatie en omgang tussen God en de mensen. In het schilderij zien we de tent der samenkomst in het gele zand van de woestijn staan als een symbool voor de ruimte die er in het mensenleven gereserveerd kan worden voor het gesprek met het transcendente, de stem van de Eeuwige in ons. Mozes met de herdersstaf in zijn rechterhand staat in dit schilderij in luisterende houding in de tentopening en opent zich voor de woorden die de Eeuwige te zeggen heeft. Daarin gaat hij ons voor en geeft een voorbeeld aan ons om in ons leven met regelmaat tijd en ruimte te maken voor het gesprek met het mysterie in ons innerlijk.

DOOR **PETER VAN OVERBRUGGEN**

Het Evangelie spiritueel gelezen

- Anselm Grün -

Aan de publicaties van de veelgelezen benedictijner monnik Anselm Grün is een nieuw boek toegevoegd: Het Evangelie spiritueel gelezen. Grün behandelt in dit eerste deel de evangeliën van Matteüs en Marcus.

Hij karakteriseert eerst de vier evangelisten, bespreekt dan uitgebreid het 'meest geliefde evangelie' van Matteüs en vervolgens 'Marcus', de eerste die een evangelie schreef. In begrijpelijke taal legt hij de twee evangelieboeken naast herkenbare menselijke ervaringen en gevoelens.
De verhalen uit Matteüs, bedoeld voor de joodse christenen, worden in de exegese (tekstuitleg) van Grün menselijke gebeurtenissen, waarin we onze eigen existentiële problemen herkennen en wij soms, zoals de 'kleingelovige' Petrus, kopje onder gaan. Volgens Grün willen we God inlijven om ons eigen ego op te blazen met alle regels en voorschriften vandien. Zo komt Grün bij de farizese trekjes in onze samenleving: een hypocriet verschil tussen woord en daad. En bij het geestelijk misbruik in spirituele groeperingen en fundamentalistische kringen. Bij Grün gaat het niet om een modieuze spiritualiteit, want dat kan leiden tot wat hij noemt religieus narcisme: daarbij staan de eigen emoties centraal en wordt God voor het eigen welzijn gebruikt. Tot slot neemt hij ons mee in het lijden en de opstanding van Jezus en laat hij zien dat het verhaal daarmee niet ophoudt. Als je Jezus' boodschap volgt, blijft hij je altijd nabij.

Marcus, die schreef voor de heiden-christenen, heeft de meeste genezingsverhalen doorgegeven. Het gaat daarbij om het moeizame gevecht van mensen en dus ook van Jezus zelf met de demonen. Genezing betekent bij Marcus dat Jezus de mens vrijmaakt om te zijn wie hij in essentie is en zichzelf te accepteren zoals hij is. Hij helpt de blinde om zelf zijn ogen te openen en de wereld te zien zoals die is. Zijn leer blijft niet bij woorden, maar maakt je echt gezond, tot een heel mens. Zo brengt Jezus de storm op het meer tot bedaren, als de apostelen hem hebben wakker gemaakt. Jezus begrijpt hun paniek niet en laat zien dat je je eigen angst moet overwinnen. Het zijn bijna allemaal voorbeelden van puur menselijke situaties en emoties.
De kracht van Grün is dat hij zo de 'morele lessen' uit Matteüs en de wonderverhalen uit Marcus vooral menselijk-psychologisch duidt. Met zijn 'nuchtere' aandacht voor spiritualiteit is hij in staat om religieuze, religieus-georiënteerde en zelfs a-religieuze mensen te inspireren. Ik ben benieuwd naar zijn Lucas en Johannes.

Het evangelie spiritueel gelezen | Anselm Grün
Abdij van Berne | juni 2020 | 320 pagina's
ISBN 978 90 8972 344 4 | € 24,95

DOOR **PIET REESINK**

'De kerk is fantastisch'

- Rik Torfs -

Van een hoogleraar kerkelijk recht verwacht je niet zo'n titel en nog minder een forse kritiek op de kerk. Hij schrijft dan wel niet als theoloog of jurist over het instituut kerk, toch deelt hij fikse tikken uit aan het instituut in twee van de acht invalshoeken waarmee hij de kerk beschrijft: hoofdstuk 3 'de kerk als verrotting' en hoofdstuk 6 'de kerk als ziekenhuis'.
De kerk zou geen zedenmeester moeten zijn met opgeheven vingertje. Moralisme is een hardnekkige kerkelijke kwaal. Torfs hekelt de hardheid van morele kerkelijk procedures die niet overeenkomen met het handelen van Jezus, die perfect kon leven met mensen die geen heiligen waren. 'De kerk hoeft niet te bepalen hoe anderen moeten leven, ze moet zelf voor anderen leven'. Bijvoorbeeld door de evangelische moraal van de parabel van de barmhartige Samaritaan voor te leven. De kerk is als een ziekenhuis (hoofdstuk 6). Daarbij hoort de diagnose: het verkennen van de tekenen des tijds zoals milieu en migratie; maar ziekenzorg gaat ook gepaard met preventie: de kerk is een remedie tegen angst, haat, populisme en nationalisme; ten slotte heeft ze de taak voor genezing te zorgen, wonden te helen. Ze is geen toevluchtsoord voor een 'heilige rest'. Door opstandige, minder gezagsgetrouwe gelovigen uit te bannen en de dwarsliggers te elimineren perkt ze de diversiteit in binnen haar gelederen. Door het onrecht van seksueel misbruik te verdonkeremanen en het belang van de kerk hoger te stellen dan de bescherming van de slachtoffers, kon 'de verrotting' (hoofdstuk 3) doorgaan. Maar 'in het falen van het instituut zit juist de kracht, de humus, om zelf de christelijke boodschap beter in praktijk te brengen'.

Kerk voor ongelovigen

In hoofdstuk 4 'de kerk voor ongelovigen' laat Torfs zien hoe gelovigen en ongelovigen samen de kerk kunnen vormen. We moeten gelovigen een zeker ongeloof gunnen. Zelfs de heilige Theresia van Lisieux schreef vlak voor haar dood: 'Ik geloof niet meer in het eeuwig leven; ik denk dat er na dit sterfelijk leven niets meer komt'. Zowel humor als schoonheid verbinden het zegbare met het onzegbare. Zelfs als religieuze kunst haar religieuze emotie verliest, bijvoorbeeld bij de Matthäus Passion van Bach, kan de muziek toch een transcendente waarde krijgen. Ook kan de focus op de Madonna Sixtina van Raphael zich verplaatsen naar de putti, de schattige guitige engeltjes.
Niet alle hoofdstukken lezen even gemakkelijk als het eerste: 'de kerk als gebouw'. Dit hoofdstuk leest als een trein vanwege de persoonlijke herinneringen en herkenbare ervaringen. Elders moet men zich schrap zetten vanwege filosofische beschouwingen. Het boek is als een schat in de akker die men moet opdelven. Gaarne vergeeft men de Vlaamse auteur enkele flamicismen, kenmerken van couleur locale. Het knappe van de auteur is dat hij ondanks veel negatieve aspecten van de kerk steeds weer positieve elementen weet te vinden via een onverwacht verrassend idee. Dat is op zich al fantastisch.

De kerk is fantastisch | Rik Torfs | ISBN: 978 90 4353 477 2
uitgeverij Kok Boekencentrum | 144 pagina's | € 16,99

UIT KIJK & LUISTER

! Bij het ter perse gaan van dit nummer is nog onbekend wanneer we musea en voorzieningen weer opengaan.
Kijk op de diverse websites voor de meest actuele informatie.

Rondleiding in de Sint Bavo Kathedraal in HAARLEM

Vanaf 1 november kunt u een rondleiding volgen door de Sint Bavo kathedraal. Thema is de rol van het katholieke geloof als ziel van de kathedraal. Je komt meer te weten over de inrichting van de kerk, betekenis van bijzondere beelden de glas-in-lood ramen en het smeedwerk. De rondleiding gaat in op de strijd tussen goed en kwaad, donker en licht, lijden en blijdschap. Op verschillende plekken in de kerk, zoals de ramen in het middenschip, de kerstkapel en de muurschilderingen wordt uitleg gegeven over de betekenis en de functie en inspiratie voor de katholieke gemeenschap.
De rondlelding duurt ongeveer een uur.
Prijs: €12,50, inclusief toegang tot de kerk, de tentoonstelling en een kop koffie of thee.
Afwisselend zaterdag of zondag. Ga voor beschikbare data en reserveringen naar de website www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl Reserveren is verplicht en de groepsgrootte is minimaal 4 personen en maximaal 15 personen.

Afrikamuseum Berg&Dal Tentoonstelling 'Worldpressfoto : Door de lens van.. '

Zeventien hedendaagse fotografen uit Afrika presenteren hun werk in nieuwe expositie: 'Door de lens van' Na het succes van de World Press Photo tentoonstelling in 2017 is deze expositie nu speciaal samengesteld voor het Afrika Museum.
De getalenteerde fotografen, afkomstig uit verschillende Afrikaanse landen, laten op hun eigen manier de diversiteit van het continent zien. Aan de hand van uiteenlopende thema's zoals wederopbouw, verstedelijking, oorlog, geboorte en gendergelijkheid toont de expositie het menselijke en nieuwsgierig makende verhaal van zowel de fotograaf als de gefotografeerde. Tot en met 27 februari .
Reserveren vooraf is verplicht. Kijk voor alle informatie op de website www.afrikamuseum.nl

Tentoonstelling: NIEUWE AARDE - Twaalf visioenen in Westerkerk Amsterdam

Eind maart aan het begin van de lock down, initieerde het Bijbels Museum samen met de Westerkerk Amsterdam en kunstenaarscollectief The Turn Club de Open Call Nieuwe Aarde: verbeeld je visioen. Ruim 260 kunstenaars stuurden werk in. In een tijd waarin een fysieke tentoonstelling voor publiek onmogelijk was, waren (en zijn) 90 inzendingen online te zien op www.nieuweaarde.nu. NIEUWE AARDE: 12 visioenen in de Westerkerk Amsterdam. De 12 meest spannende, inspirerende en bijzondere kunstwerken zijn daar tot met en met 29 november voor publiek te bewonderen.

Componist Marius Flothuis op de Podcast NPO radio 4

NPO Radio 4 en KRO-NCRV presenteren de podcast Flot! Het ongelofelijke verhaal van componist Marius Flothuis die de oorlog overleefde dankzij muziek. Margriet Vroomans en onderzoeksjournalist Benjamin de Bruijn volgen het spoor van de Nederlandse componist Marius Flothuis en zijn verbazingwekkende levensverhaal vóór, tijdens en ná de Tweede Wereldoorlog. Hij overleeft de oorlog ternauwernood, maar is daarna nog jarenlang van grote invloed op het muziekleven in Nederland. Hij is artistiek leider van het Concertgebouworkest in Amsterdam en hoogleraar musicologie aan de universiteit van Utrecht. Op de smartphone: app van NPO radio 4. Website: www.kro-ncrv.nl

Op het spoor van **Vincent de Paul**

DOOR
LOUIS SIBBALD

foto **wikipedia**

Louis Sibbald (68) werkte in het onderwijs en als (ouderen)pastor in Horst en Culemborg. In De Roerom vertelt hij over zijn reis door het religieuze landschap dat hem zijn hele leven heeft omgeven. Louis is geïnspireerd door de Franse heilige Vincentius of Vincent de Paul (1581-1660), ordestichter en organisator van charitatieve werken. Vincentius is de patroon van alle liefdadigheidsverenigingen, ziekenhuizen en van de Broeders van Liefde, die zorgen voor geesteszieken. Vincentiusverenigingen zetten zich structureel in voor zwakkeren en kwetsbaren.

Mijn wieg stond in 's-Hertogenbosch. Mijn ouders waren uit Indië naar Nederland gekomen om een nieuw bestaan als 'medelander' op te bouwen. Vader was katholiek en beroepsmilitair en moeder protestant en werkte als receptioniste in een hotel.

'De jongens van Vincentius'
De eerste keer dat ik van Sint Vincentius hoorde, was toen mijn vader vertelde over het weeshuis waar hij was opgevoed. Op vijfjarige leeftijd werd hij als half-wees door zijn moeder aan de Armen- en Wezenzorg toevertrouwd in het Sint-Vincentiusgesticht in Buitenzorg (nu: Bogor). 'De jongens van Vincentius', zo werden mijn vader en zijn 'weesbroers' genoemd. En daarmee is deze naam onlosmakelijk met mijn familiegeschiedenis verbonden.
Meer dan veertig jaar was de heilige op de achtergrond geraakt. Tot ik een paar jaar geleden in contact kwam met 'Lazaristen', lid van de congregatie van de Missie, gesticht door Vincent de Paul. Zij assisteerden als voorganger in de zorginstellingen voor ouderen in Horst en Culemborg waar ik werkte. De congregatie kent ook een vrouwelijke tak: de Dochters der Liefde..

Hybride opvoeding
Het religieuze landschap veranderde in de eerste decennia van mijn leven meermalen. Het begon uitgesproken katholiek: ons huis in Den Bosch lag in de schaduw van de imposante Sint Jan. Later kwamen wij in Geertruidenberg terecht in een gemeenschap die zowel 'rooms' als protestant was, zoals mijn ouders waren. Deze situatie gaf ruimte voor mijn eigen groei. Inmiddels waren we in de jaren 60, de tijd van grote veranderingen. Ook binnen het religieuze kader, kerk en liturgie, werden vaste patronen van de traditie verlaten en de kerk kwam dichter bij de leef- en belevingswereld van de gelovigen. Het Latijn van de liturgie werd verlaten. Als jonge, geïnteresseerde gelovige werd ik lid van het jongerenkoor en zat ik in de liturgiegroep daarvan. Wij ervoeren een euforie waarin alles nieuw kon worden, en mocht men van ons, jongeren, niet bij uitstek het elan verwachten om die vernieuwing te trekken?

Onbewuste inspiratie
Geïnspireerd door dit religieuze reveil besloot ik ook intensievere vormen van religieus leven te onderzoeken en zo kwam ik in contact met de Benedictijnse spiritualiteit in de kloosters van Oosterhout, Mamelis, Zundert en Echt: een leven waarin 'Ora et Labora' ('bid en werk') centraal stond. Deze weg leidde mij uiteindelijk naar een studie theologie in Nijmegen. Een van mijn docenten was Tjeu van Knippenberg. Hij ontwikkelde het model van existentiële zielzorg, wat zijn weerslag vond in het boek Tussen Naam en Identiteit. Dit model was de basis voor mijn latere werk met ouderen. Zij keken op hoge leeftijd terug en stelden zich vragen als: is dit het wat mijn leven heeft gebracht, heb ik het goed gedaan? Hoe ziet het eruit nadat ik mijn ogen gesloten heb? Vragen die in een gesprek naar boven kwamen en die om een kader vroegen om het allemaal te kunnen dragen. Hierbij mocht ik samen met hen deze kaders ontdekken vanuit de christelijke, vaak rooms-katholieke achtergrond. Pas later realiseerde ik me dat mijn leermeester Tjeu van Knippenberg als Lazarist gevormd werd door het gedachtegoed van Vincent de Paul.

Vincentiaanse spiritualiteit
Na mijn pensionering nam ik deel aan de zogenoemde 'Dinsdagconferenties' van het Vincent de Paul Center in Nijmegen, een werkplaats voor spirituele ontwikkeling en sociale actie. In de geest van Vincentius gaat het om compassie en solidariteit, dus concrete praktische zorg voor minder bedeelden.
Mijn vorming door Vincent de Paul begon al vóór mijn geboorte. Zijn gedachtegoed inspireerde mij zonder dat ik me dat realiseerde in mijn werk als geestelijk begeleider van ouderen. En nu, in de vrijheid van mijn pensionering exploreer ik dat gedachtegoed in zijn volle breedte als een nieuwe loot aan mijn spirituele stam.

Voor meer informatie over Vincent de Paul Center Nederland: www.vincentdepaulcenter.nl.

Uit de verschillende bladen van de locaties: de keuze van Nel Beex-Roos.

Hoe gaan de parochies en locaties verder?
Het verplichte thuisblijven in de coronatijd, waardoor vieringen in de kerk niet mogelijk waren heeft menig voorganger en misschien ook gelovigen aan het denken gezet. Wat kan de parochie, mocht de voorganger of priester uitvallen? Hoe gaat de parochie als geloofsgemeenschap dan verder?

Geen eenvoudige opgave

Het lijkt me in deze periode geen eenvoudige opgave om pastor of leerkracht te zijn. Je ziet de ander amper en je loopt nu meer kans om dat wat de ander eigenlijk beroert niet op te merken. Hoe nabij kun je dan nog zijn?
Petrus en Paulus Kerk, deel van de grote Parochie De Goede Herder Tilburg schrijft daarover in Zeskrant. 'Ons leven is door de coronacrisis flink overhoop gehaald. Het lijkt alsof het leven inmiddels gewoon weer verder gaat, maar we mogen elkaar geen handen meer geven, een omhelzing is ook uit den boze. Dat is bizar. Alsof er een straf staat op hartelijkheid, nabijheid en tederheid. Wat een virus al niet aanricht. Vanwege het besmettingsgevaar kunnen we een bedreiging worden voor elkaar. Dit nummer van De Zeskrant gaat ook wat breder in op het verlangen, dat in ons leeft: het verlangen naar een wereld zonder vijanden. Wat zou het heerlijk zijn om met andere mensen samen te leven zonder angst of bedreiging. Dat je elkaar dichtbij of veraf gewoon van meet af aan kunt vertrouwen. Eigenlijk verlangen we daar allemaal naar, ook al leren we in het leven met vallen en opstaan dat het vaak anders is. Zoals met de coronacrisis. Het verlangen gaat daarmee niet weg…' Koester dat verlangen, ook al kan het veel moeite kosten.

Het is prachtig te ontdekken hoe er in diverse geloofsgemeenschappen hard gewerkt wordt om in deze coronatijd contact met de achterban te blijven houden.
Zo komt de Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven met extra uitgaven van de Kerk-Krant: onder de naam Corona Editie. De monnik en hoogleraar Quartier zegt dat het positieve zelfs gevonden kan worden in de beperkende maatregelen zelf. Neem het thuiswerken: je in je eigen huis terugtrekken hoeft niet zonder meer negatief te zijn. Het kan ook een weldaad zijn. 'Maar natuurlijk, het is soms lastig. Tijdens de lockdown zeiden mijn studenten: ik heb zeeën van tijd en ik verzuip erin. Mijn advies: eerbiedig de getijden van de dag. Markeer de ochtend, middag en avond, door op gezette tijden een eindje te wandelen of te mediteren. Dan kunnen er momenten van bezinning ontstaan. En zie de ruimte die er in je agenda ontstaat als vrijheid, als een kans om nog eens goed te kijken naar de prioriteiten die je stelt. Als dat eerder in de lockdown niet gelukt is, zie de beperkingen dan als een herkansing.'

Roman Gruijters, recent tot diaken gewijd, kan ook rekenen op een flinke klus in zijn nieuwe parochie. Hij is benoemd in de Parochie H. Johannes XXIII, Beuningen, waartoe ook Winssen, Ewijk en Weurt behoren. 'Rondom Johannes' laat zien waarvoor hij zich mag gaan inzetten. 'Hij zal verantwoordelijkheid dragen voor het gehele taakveld catechese: doopvoorbereiding, ondersteuning van de werkgroepen eerste communie en het vormsel, huwelijksvoorbereiding en volwassencatechese. Een hele klus, maar dat is hem wel toevertrouwd. Laat Roman zich hier thuis voelen! In ons midden. Ik ben in elk geval heel blij met zijn komst. … 'En Roman zelf? Als vader van twee lieve kinderen, Rebecca en Daniël en als echtgenoot van een mooie en lieve vrouw Reena, gaat hij deze klus graag aan.'
Dan vele mooie jaren, succes allemaal.

Er staat de opvolger van de onlangs overleden dekenpastoor Ton Cassee een enorme opgave te wachten. In het blad Helm: 'Pater Kaleab Marsesha Silferaw is benoemd tot pastoor van het Samenwerkingsverband van de Parochies H. Laurentius-H. Maria (Heemskerk), De Goede Herder (Castricum), Onze Lieve Vrouwe Geboorte (Uitgeest), St. Eloy (Beverwijk), De Twaalf Apostelen (Beverwijk) en de H. Jozef (Velsen-Noord). Pastoor Kaleab draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pastorale werkzaamheden. … Hij behoort tot de Orde der Franciscanen en heeft zijn opleiding genoten in Ethiopië. Afkomstig uit een gezin met zeven kinderen en zelf de vijfde in de rij. Een warm gezin met een groot kloppend hart voor alles wat er in hun omgeving gebeurde… Hij las veel boeken en wat hij gelezen had vertelde hij aan de seminaristen. Elke avond wist hij hen te boeien, wat hem de bijnaam professor opleverde. … Ook een mooie klus voor de juiste man op de juiste plaats en met parochianen die hem kunnen en willen ondersteunen.

BERICHTEN van de website

www.deroerom.nl

DOOR **BART VERREIJT**
EN **LIESBETH DE MOOR**

Op de website www.deRoerom.nl vindt u actuele berichten en aankondigingen op gebied van zingeving, kerk en samenleving in binnen-en buitenland. Behalve dat biedt de site ook verrassende invalshoeken over kunst en spiritualiteit. Hebt u zelf een bericht of wilt u reageren mail dan naar webredactie@deroerom.nl
Aanmelden voor de nieuwsbrief Opzien (gratis): opzien@deroerom.nl

Vertegenwoordigers wereldgodsdiensten bij elkaar in Rome
Eind oktober kwamen vertegenwoordigers van grote wereldgodsdiensten in Rome bij elkaar op initiatief van de Sant' Egidiobeweging. Ze gaven daar uiting aan hun vurige verlangen en inzet voor vrede op de wereld. Een indrukwekkende plechtigheid, uitgezonden via Vaticaanse televisie.
https://www.deroerom.nl/nieuws/2020/10/vredesverklaring-santegidio/

Dak-en-thuislozen.
Tijdens de coronacrisis blijkt er nog meer behoefte te zijn aan ondersteuning en hulp aan dak-en thuislozen dan anders. Lees het verhaal van Frederik Vegter. Frederik verloor zijn familie, was depressief en verloor zijn baan, Hij vertelt over 'zijn' buurthuis de Jessehof in hartje Delft. 'Als je thuis blijft zitten, dan leer je niemand kennen. Hier is het gezellig. De koningin is hier geweest. Haar vader was net overleden en ik heb haar natuurlijk eerst sterkte gewenst. Ze heeft met bijna alle bezoekers gepraat. De meesten zijn thuisloos, net als ik. Dat is iets anders dan dakloos. Als thuisloze heb je geen familie en geen kennissen en overdag niet veel omhanden. We hebben wel ergens een opvangplekje.'
"https://www.deroerom.nl/nieuws/2020/10/thuisloos-dat-is-echt-iets-anders-dan-dakloos/

Paus steunt samenlevingscontract homoseksuelen.
Wereldwijd was er veel aandacht voor de uitspraak van de paus in een documentaire over de situatie van homo's en lesbiennes. De documentaire laat zien dat paus Franciscus zijn steun heeft betuigd aan een samenlevingscontract voor homoseksuele koppels. Hij blijft het "homohuwelijk" afwijzen. Intussen heeft het Vaticaan een verduidelijking gepubliceerd. Het pleidooi van paus Franciscus heeft wereldwijd tot hevige discussies geleid.
https://www.deroerom.nl/nieuws/2020/10/paus-spreekt-zich-voor-het-eerst-uit-voor-geregistreerd-partnerschap-homoparen/

De Duitse kerken zijn volop in beweging. Protestantse en katholieke kerken in Duitsland hebben en document op gesteld waarin ze pleiten voor de mogelijkheid tot deelname aan elkaars avondmaal of eucharistie. Dat gaat 'Rome' een stap te ver. Katholiek Duitsland lijkt nu de pas wat in te houden.
https://www.deroerom.nl/nieuws/2020/09/geen-intercommunie-tussen-katholieken-en-protestanten/

Radbouduniversiteit: niet meer katholiek.
Opvallend was het bericht dat de bisschoppen het predicaat "katholiek" hebben ingetrokken van de Nijmeegse Universiteit. Dat gebeurde op een wijze waarin de stijl van de aartsbisschop Utrecht in is te herkennen: rechtlijnig. Het is te hopen dat de bisschop van Den Bosch, in wiens bisdom de universiteit ligt, nog katholieke creativiteit weet te ontwikkelen.
https://www.deroerom.nl/nieuws/2020/10/met-wat-meer-roomse-soepelheid-had-de-radboud-zijn-mondiaal-verband-kunnen-bewaren/

Praktisch:
Ga naar www.deroerom.nl zoekmogelijkheid, rechtsonder op de startpagina. Tik een trefwoord in en u komt u bij het betreffende bericht.
Reageren:
webredactie@deroerom.nl

Kansen voor inspiratie

TEKST EN FOTO
GERT BREMER

In deze gekke tijden kun je behoorlijk gefrustreerd raken van alles wat je graag had gewild maar niet meer kan of wat je liever had gezien, maar anders moet. In die dingen kun je gaan voelen wat betekenis voor je heeft en wat niet en welke waarden je leven bepalen. Hoe meer je gehecht bent aan alles wat je allemaal wil en moet, hoe groter je frustratie en lijden zal zijn bij tegenvallers.

Wat belangwekkend voor je is wordt dan eerder frustrerend dan dat het je leven vervult. Het is maar in welke van de twee je alle aandacht en energie steekt. Waarden als gelijkheid, eerlijkheid, creativiteit, geven richting aan wat je doet en hoe je het doet. Je bewust worden van de waarden onder jouw wensen en frustraties maakt dat je bewuster kunt kiezen om er inspiratie in te zoeken en je leven vorm mee te geven. Je kunt je aandacht beter verleggen van de irritatie naar het voeden van jouw waarden. Dat geeft je een beter zelfgevoel en maakt je evenwichtiger in hoe je op tegenvallers reageert. Het is een positiever aanvliegen van waar je voor wilt leven, ook in lastige tijden en bovendien: je hoeft niet te wachten op betere tijden om jezelf en de dingen nu in de hand te houden.

Aandachtig leven

Mijn meditatiecursisten vertellen soms heel verrast dat ze bij frustrerende zaken als thuiswerken, beperkingen en leeglopende agenda's toch ook meer aandacht krijgen voor de dingen die nu zomaar ineens mogelijk zijn. Het gewoonste leven thuis, de buurt, de aandacht voor wie en wat daar is, meer aandacht voor de relatie, de kinderen, de tuin, voor gewoon maar wat buiten zijn, tijd voor een klusje of die verwaarloosde hobby.

Welk verlangen wordt daar dan gevoeld, welke waarde? Wat bleef zo lang ongezien of niet besproken? Allemaal heel mooi natuurlijk, maar wat ga je met dat gevoel, dat inzicht doen als de tijden 'gelukkig maar weer gewoon zijn.' Blijf je er dan trouw aan of lever je weer in?
Die meditatieve blik kan je blijven bewegen naar een bewust en aandachtig leven en een onconventioneel soort geluk. Je kunt kiezen om dingen voortaan anders of gewoon niet meer te doen. Ze horen bij elkaar: frustratie en inspiratie, maar wie mag bij jou de eerste wezen?

Gert Bremer was kerkmusicus, was Cisterciënzer monnik en is zenleraar.

DOOR **MIRJAM VAN NOORD**

DELEN MET ELKAAR

November staat in het teken van delen. Op 11 november vieren we het feest van Sint Maarten, de patroonheilige van onder andere Utrecht. Hij scheurde zijn mantel in tweeën en gaf de helft aan een bedelaar. Maar ook met Allerzielen delen we samen; dan delen we verdriet. En met de komst van Sinterklaas half november delen we juist vreugde. Daarom is november mijn favoriete maand: omdat we het moois, maar ook het verdriet met elkaar kunnen delen. Delen is wat mij betreft het mooiste wat er is.

Delen is belangrijk, want door verhalen, geheimen en vriendschap te delen, voel je je verbonden met elkaar. Op sociale media wordt ook constant van alles gedeeld – niet omdat we zo nodig onze eigen foto's op het internet willen zien, maar om via een post deel uit te maken van de gemeenschap, het grote geheel. Delen kan op veel verschillende manieren. Het geeft ons een goed gevoel en verbindt ons met elkaar.

Ik heb ooit iemand horen zeggen dat je pas moet delen, als je zelf genoeg hebt. Dus dat je iemand anders pas een bed kan geven, als je zelf twee bedden hebt. Dat vind ik een rare gedachte. Sinds wanneer moet je rijk zijn om te kunnen delen? Ik denk niet dat Sint Maarten zo'n belangrijk voorbeeld was geworden als hij twee mantels had gehad. Dat verhaal leert ons juist dat je niet veel hoeft te hebben om te kunnen delen.

Ik denk dat het goed is om met het verhaal van Sint Maarten in ons achterhoofd na te denken over opvang van vluchtelingen. Vaak komen mensen aan het woord die bang zijn dat Nederland 'overvol' raakt, of dat we geen ruimte hebben voor nieuwe mensen. Maar ik denk niet dat we per se een groter land moeten zijn om meer vluchtelingen op te kunnen vangen. Als we openstaan voor nieuwe mensen, nieuwe talen, nieuwe culturen, dan moet het toch kunnen? Waarom stoppen we daar opeens met delen? Mij lijkt het juist mooi als we ons stukje land, en tegelijkertijd verschillende tradities en gewoontes met elkaar kunnen delen. Delen is immers wat we in het dagelijks leven constant doen – op straat, op sociale media en op het werk.

Laten we onze armen dus openen voor anderen, want door te delen voelen we ons nog meer verbonden met elkaar. En dat maakt ons juist mens.

Mirjam van Noord
is tweedejaars student
culturele antropologie